

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти

Кафедра психології

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

на тему **«ГЕНЕЗИС ПРОЯВУ ВНУТРІШНЬООСОБИСТІСНОГО
КОНФЛІКТУ У РАНЬОМУ ДОРΟΣЛОМУ ВІЦІ»**

Виконала здобувач вищої освіти
групи пс22м заочного відділення
спеціальність 053 Психологія
ОП Психологія. Практична психологія
Матюха Інна Миколаївна

Керівник: к.психол.наук, доцент
Фалько Наталя Миколаївна

Рецензент: д.психол.н., професор
Кононенко Оксана Іванівна

Запоріжжя– 2023 року

АНОТАЦІЯ

Матюха Інна Миколаївна

Генезис прояву внутрішньоособистісного конфлікту у ранньому дорослому віці

Кваліфікаційна робота присвячена аналізу особливостей прояву внутрішньо особистісного конфлікту у ранньому дорослому віці

Конструктивність життєдіяльності особистості, логічність її вчинків, що виявляється у спілкуванні, громадянській активності, реалізації повсякденних справ, – залежить від її внутрішньої готовності до змін, ухвалення власних сценарних рішень, здатності обстоювати свої позиції. Своєю чергою, останні тією чи іншою мірою відображають внутрішню цілісність людини, яка формується за власними законами, що мають відповідати віковій нормі та суб'єктній своєрідності. Духовна та поведінкова спрямованість сучасної особистості часто характеризується кризовістю, невротичністю, незрілістю, в основі якої, за нашими спостереженнями, лежить депривація базових соціальних потреб, їх недостатнє задоволення. Зауважимо, що деприваційна ситуація може вражати далеко не кожному особистість – діють своєрідні закони взаємодії особи та суспільства. Це зумовлює те немаловажне значення, яке займає проблема внутрішніх конфліктів при розгляді питань особистісного розвитку людини. Ці питання зберігають свою значимість для кожного з нас впродовж усього нашого життя, є предметом розгляду різних напрямків психології. І наявність внутрішніх конфліктів в людини може служити як і позитивним фактором – сходиною для подальшого росту особистості, так і перепоною. А іноді навіть може призводити до розвитку неврозів чи психосоматичних захворювань. А той факт, що ще й досьогодні так фактично і не створено єдиної теорії внутрішніх конфліктів, зумовлює високу актуальність даного дослідження.

В результаті нашого дослідження було встановлено, що гіпотеза про зв'язок мотиваційного конфлікту з наявністю станів тривожності та

фрустрації не підтвердилася. Гіпотеза про те, що високий рівень соціально-психологічної адаптації знижує рівень тривожності та зменшує вираженість внутрішніх конфліктів повністю підтвердилася. Гіпотеза про те, що вираженість креативних здібностей знижує прояв внутрішніх конфліктів або дозволяє сприймати їх більш позитивно, підтвердилася частково. Оригінальність мислення сприяє емоційно-позитивній оцінці наявних внутрішніх конфліктів, творче мислення сприяє успішній соціально-психологічній адаптації (адаптивності та самоприйняттю), а почуття гумору знижує як тривожність, так і фрустрацію. В той же час така риса креативності як емоційність – навпаки, сприяє більшій вираженості цих станів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що підібраний та апробований комплекс психодіагностичних методик, а також систематизовані психологічні умови конструктивного розв'язання внутрішніх конфліктів особистості може використовуватися практичними психологами для побудови програм психокорекції негативних наслідків внутрішньоособистісних конфліктів.

ANNOTATION

Matyuha Inna. The genesis of the manifestation of intrapersonal conflict in early adulthood

The qualification work is devoted to the analysis of the features of the manifestation of intra-personal conflict in early adulthood

The constructiveness of an individual's life activity, the logic of his actions, which is manifested in communication, civic activity, and the implementation of everyday affairs, depends on his internal readiness for changes, making his own scenario decisions, and the ability to defend his positions. In their turn, the latter to one degree or another reflect the inner integrity of a person, which is formed according to its own laws, which must correspond to the age norm and the subject's originality. The spiritual and behavioral orientation of the modern personality is often characterized by crisis, neuroticism, immaturity, which, according to our observations, is based on the deprivation of basic social needs, their insufficient satisfaction. Note that a deprivation situation may affect far from every individual - there are peculiar laws of interaction between an individual and society. This determines the considerable importance of the problem of internal conflicts when considering issues of personal development of a person. These questions retain their significance for each of us throughout our lives, and are the subject of consideration in various areas of psychology. And the presence of internal conflicts in a person can serve as both a positive factor - a stepping stone for further personal growth, and an obstacle. And sometimes it can even lead to the development of neuroses or psychosomatic diseases. And the fact that, even to this day, a single theory of internal conflicts has not actually been created, determines the high relevance of this study.

As a result of our research, it was established that the hypothesis about the connection of motivational conflict with the presence of states of anxiety and frustration was not confirmed. The hypothesis that a high level of social and psychological adaptation reduces the level of anxiety and reduces the severity of internal conflicts was fully confirmed. The hypothesis that the expression of

creative abilities reduces the manifestation of internal conflicts or allows them to be perceived more positively was partially confirmed. Originality of thinking contributes to an emotional and positive assessment of existing internal conflicts, creative thinking contributes to successful social-psychological adaptation (adaptability and self-acceptance), and a sense of humor reduces both anxiety and frustration. At the same time, such a feature of creativity as emotionality - on the contrary, contributes to the greater expression of these states.

The practical significance of the obtained results is that the selected and tested set of psychodiagnostic methods, as well as the systematized psychological conditions for the constructive resolution of internal conflicts of the individual, can be used by practical psychologists to build psychocorrection programs for the negative consequences of intrapersonal conflicts.

РЕФЕРАТ

на тему: **«Генезис прояву внутрішньоособистісного конфлікту у ранньому дорослому віці»**

здобувачки вищої освіти ПС22М групи заочного відділення Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького спеціальності 053 Психологія **Матюхи Інни Миколаївни**

Науковий керівник – к.психол.н., доцент кафедри психології Фалько Наталя Миколаївна

Рік виконання дипломної роботи - 2023 р.

Місце виконання - Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Актуальність теми дослідження. Життя особистості, незважаючи на складну структуру, напружені ситуації та перешкоди, покликане призвести до головної мети – максимальної самореалізації та внутрішньої гармонізації. Побудова власного життєвого шляху людини здебільшого спрямована на задоволення низки базових потреб, опосередкованих об'єктивними соціальними умовами та суб'єктивними обставинами.

Очевидно, що конструктивність життєдіяльності особистості, логічність її вчинків, що виявляється у спілкуванні, громадянській активності, реалізації повсякденних справ, – залежить від її внутрішньої готовності до змін, ухвалення власних сценарних рішень, здатності обстоювати свої позиції. Своєю чергою, останні тією чи іншою мірою відображають внутрішню цілісність людини, яка формується за власними законами, що мають відповідати віковій нормі та суб'єктивній своєрідності. Духовна та поведінкова спрямованість сучасної особистості часто характеризується кризовістю, невротичністю, незрілістю, в основі якої, за нашими спостереженнями, лежить депривація базових соціальних потреб, їх недостатнє задоволення. Зауважимо, що деприваційна ситуація може вражати далеко не кожную особистість – діють своєрідні закони взаємодії особи та суспільства.

Очевидно, що коли говоримо про боротьбу внутрішніх суперечностей, то йдеться про переважно неусвідомлені конфлікти, які є наслідком фрустрації прагнення до саморозвитку, самореалізації і пов'язані з вибором значущої цілі. Це означає, що внутрішні конфлікти виступають своєрідним викликом, що приводять суб'єкта до особистісного зростання та спрямовують на подолання життєвих перешкод. Водночас, як стверджував А. Адлер, вроджене прагнення людини до самоствердження часто суперечить почуттям неповноцінності [1]. Можна передбачити, що непродуктивно вирішені конфлікти між вищезазначеними тенденціями може сформувати комплекс меншовартості, який утверджується та стає серйозною перешкодою у ситуації несприятливих зовнішніх впливів, як-то: маніпуляції, психологічний тиск, необхідність приймати важливі рішення за умови нестачі часу, інформації тощо. Якраз про соціальну природу внутрішньо особистісних конфліктів зазначала К. Хорні, застерігаючи про неадекватний вибір стратегії поведінки, спрямованої на подолання почуття тривоги, небезпеки. Такий стан особливо актуальний у період загострення соціальних конфліктів, політичної кризи, нестабільності. За логікою вченої, пристосування до оточення, світу відбувається у діапазоні трьох атитюдів: руху до людей, проти людей і від людей. Конфлікти супроводжують людину протягом всього життя, впливають на її діяльність та стани, тісно пов'язані з індивідуально-психологічними конструктами особистості (спрямованість, характер, темперамент, самооцінка, рівень тривожності, ворожість та ін..).

Це зумовлює те немаловажне значення, яке займає проблема внутрішніх конфліктів при розгляді питань особистісного розвитку людини. Ці питання зберігають свою значимість для кожного з нас впродовж усього нашого життя, є предметом розгляду різних напрямків психології. І наявність внутрішніх конфліктів в людини може служити як і позитивним фактором – сходинкою для подальшого росту особистості, так і перепорою. А іноді навіть може призводити до розвитку неврозів чи психосоматичних

захворювань. А той факт, що ще й досьогодні не створено єдиної теорії внутрішніх конфліктів, зумовлює високу актуальність даного дослідження.

Об'єкт дослідження є особливості прояву внутрішнього конфлікту особистості.

Предмет дослідження – особистісні чинники виникнення внутрішнього конфлікту особистості періоду ранньої дорослості.

Метою даного дослідження є виявлення чинників, що викликають внутрішній конфлікт особистості та розкриття умов розв'язання внутрішнього конфлікту.

Для досягнення мети дослідження та перевірки гіпотези були поставлені такі **завдання**:

1. На основі теоретико-методологічного аналізу підходів до вивчення поняття «конфлікту» виявити сутність та умови виникнення внутрішнього конфлікту у період дорослості.

2. Емпірично визначити особистісні чинники виникнення внутрішнього конфлікту особистості періоду дорослості.

3. Використовуючи методи математичного аналізу статистичних даних, проаналізувати кореляційний та факторний взаємозв'язок особистісних рис та детермінантів прояву внутрішніх конфліктів особистості у період дорослості.

4. Виявити психологічні умови конструктивного розв'язання внутрішніх конфліктів особистості.

Теоретико-методологічну основу дослідження складають:

- вчення про діалектичний взаємозв'язок суб'єктивних і об'єктивних чинників становлення особистості (Б. Ананьєв, Л. Божович, Л. Виготський, Г. Костюк, С. Рубінштейн та ін.);

- положення про особливості розвитку особистості в процесі професійної підготовки (О. Бондаренко, Л. Бурлачук, Е. Зеєр, Н. Чепелева та ін.);

- загальнотеоретичні підходи до феномену конфлікту В. Мерлін, М. Пірен та ін.); підхід, в основу якого покладено виокремлення позитивної функції конфлікту (Ф. Василюк, К. Роджерс, Т. Титаренко, К. Юнг та ін.).

Методи дослідження. Для розв'язання завдань дослідження було застосовано: теоретичні методи - аналіз, систематизація, порівняння та узагальнення наукових джерел із проблеми внутрішніх конфліктів особистості; емпіричні методи - анкетування, тестування, констатувальний та формувальний експерименти. У дослідженні було використано низку психодіагностичних методик, зокрема: за основу беруться методики для виявлення внутрішнього конфлікту особистості в мотиваційній і ціннісній сферах за критерієм їхньої цінності та доступності (методика «Діагностики внутрішнього конфлікту» Є.Б. Фанталової), методика діагностики самооцінки психічних станів Г. Айзенка, методика діагностики соціально-психологічної адаптації К. Роджерса і Р. Даймона та тест «Креативність» – для визначення здібності людини мислити нестандартно і таким чином відносно легко вирішувати її вже існуючі внутрішні конфлікти. Також використаний тест «Сім станів» Є.Б. Фанталової для оцінки суб'єктивного сприйняття людиною діагностованих в неї внутрішніх конфліктів.

У дослідженні використано методи математичної статистики, зокрема за допомогою пакетів Microsoft Excel, Statistika та статистичної системи SPSS.

Експериментальна база дослідження. Емпіричне дослідження здійснювалося впродовж 2018-2019 років на базі ГО «Саме тут» м. Запоріжжя. Для дослідження бралися люди в віці від 21-го до 40-ти років обох статей, різного рівня освіти та соціального статусу. Всього – 36 чоловік.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягають у тому, що:

- вперше систематизовано основні наукові підходи до вивчення внутрішньоособистісних конфліктів особистості в період дорослості; модель внутрішньоособистісного конфлікту доповнено локусом контролю,

самооцінкою, гендерною ідентичністю; обґрунтовано показники (зниження самооцінки, психоемоційне напруження, негативні переживання, погіршення механізму адаптації тощо) та визначено рівні (низький, середній, високий) проявів внутрішньоособистісних конфліктів; виокремлені типи внутрішньоособистісних конфліктів особистості: актуальний, який характеризується залежністю від соціального середовища, конформною та поступливою поведінкою, невпевненістю у собі; ключовий, для якого характерна значна розбіжність між «Я-реальним» та «Я-ідеальним», базовий, в основі якого лежить мотивація уникнення невдач; розкрито психологічні чинники, які детермінують виникнення внутрішньоособистісних конфліктів, зокрема: когнітивні, в основі яких лежить значна розбіжність між «Яреальним» та «Я-ідеальним», емотивні, які характеризуються заниженою самооцінкою, значними негативними переживаннями, агресією, високим рівнем тривожності, конативні, які характеризуються невпевненістю у собі та своїх діях, чутливістю до зовнішніх оцінок, вразливістю та пошуком підтримки оточення, мотивацією уникнення невдач; досліджено вплив гендерної ідентичності на переживання внутрішньоособистісних конфліктів.

- уточнено психологічний зміст поняття «внутрішньоособистісний конфлікт», розкриті деструктивні (відчуття емоційного дискомфорту, занижена самооцінка, низькі показники позитивного самоствавлення, мотивація уникнення невдач) та конструктивні (самовдосконалення особистості, самоосмислення своїх потреб, інтересів та виокремлення найбільш пріоритетних із них, високі показники позитивного самоствавлення, адекватна самооцінка, мотивація досягнення успіхів) функції внутрішньоособистісних конфліктів майбутніх психологів;

- подальшого розвитку набули наукові позиції щодо методології дослідження психологічних особливостей внутрішньоособистісних конфліктів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що підібраний та апробований комплекс психодіагностичних методик, а також

систематизовані психологічні умови конструктивного розв'язання внутрішніх конфліктів особистості може використовуватися практичними психологами для побудови програм психокорекції негативних наслідків внутрішньоособистісних конфліктів.

Отримані дані діагностики мотиваційного конфлікту за методикою Є. Фанталової та самооцінки психічних станів за методикою Г. Айзенка показали наступне:

Рівень мотиваційного конфлікту, цілком відповідає законам нормального розподілу. Цікаво проте відмітити, що фрустрація змінювалася в значно більших межах, ніж тривожність, від 0 до 20-ти, а не від 2 до 16.

Також було проведено опитування згідно до тесту «Креативність», що діагностує креативні здібності людини за кожним з восьми наступних показників за десятибальною шкалою: оригінальність, цікавість, уява, інтуїція, творче мислення, емоційність, почуття гумору та творче ставлення до професії.

В загальному ж інтегральний показник (сума набраних балів по всім шкалам) для кожного з опитуваних змінювався в межах від 29-ти до 63-х балів.

Також згідно до Методики самооцінки психічних станів «Сім станів» визначалося переважання емоційно-негативних чи емоційно-позитивних станів та рівень кожного з цих станів. Практично всі опитані, за одним винятком, продемонстрували стійке переважання ЕНС (негативні стани) над ЕПС (позитивними станами).

Кореляційний аналіз отриманих даних дозволив виявити певні закономірності, що стосуються досліджуваної проблеми. Так, перш за все тут слід відмітити те, що ніякого зв'язку між наявністю в людини мотиваційного конфлікту та іншими її особистісними рисами фактично не було виявлено. Проте незважаючи на це, були виявлені інші, достатньо значимі, закономірності. Так, наприклад, цікавими виявилися ті зв'язки, що проявилися між наявністю в людини станів тривожності і фрустрації та

іншими її характерними ознаками. Несподіваним виявилось також те, яке значення мають такі креативні риси як почуття гумору та здатність до творчого мислення. Так почуття гумору виявилось пов'язаним практично з усіма рисами особистості, що сприяють її успішній адаптації в колективі (адаптивність, самоприйняття, емоційна комфортність, інтернальність та домінування «зі знаком плюс» та тривожність і ригідність – «з мінусом»), а творче мислення виявилось пов'язаним з адаптивністю, самоприйняттям, інтернальністю та цікавістю. Можна відмітити також те, що творче ставлення до професії виявилось прямо пов'язаним з оригінальністю та обернено – з ригідністю, а агресивність виявилася пов'язаною з домінуванням і цікавістю. З цією ж цікавістю і схильністю до домінування виявилася зв'язаною і категорія професії – люди, що працюють в категоріях професій, пов'язаних з роботою з іншими людьми, менш схильні до проявів домінування і до проявів цікавості. Можливо – це наслідок певного „емоційного вигорання” чи й простої втоми на роботі. Також можна відмітити і певний розподіл за статтю – жінки виявилися більш схильними до проявів тривожності і фрустрації, в них нижчий рівень інтернальності і домінування, вони менше схильні проявляти цікавість (всупереч загальноприйнятій думці) і є більш ригідними. Також серед них більший процент тих, хто має вищу освіту і тих, кому доводиться працювати з іншими людьми (переважно вчителі). Несподіваним виявився кореляційний зв'язок між відсутністю постійного заробітку і наявністю уяви.

Проте, хоча кореляційного зв'язку між мотиваційним конфліктом і здатністю людини до самоприйняття, її адаптивністю та емоційністю не виявлено, цей зв'язок присутній між цими характерними ознаками особистості і емоційно-негативними станами самооцінки нею свого мотиваційного конфлікту. Емоційно-позитивні стани в свою чергу корелюють лише з оригінальністю. Таким чином, якщо говорити про зв'язок самооцінки людиною виявленого в неї мотиваційного конфлікту з її креативними рисами, то емоційно-негативні стани виявляються напряду

пов'язаними з емоційністю як здатністю до співпереживання і сприйняття емоційного стану інших людей, а емоційно-позитивні – з оригінальністю. Також було здійснено й факторний аналіз отриманих даних. За критерієм Кайзера було виділено 9 факторів, що описують 77,85794 загальної дисперсії. До першого фактору, який умовно можна охарактеризувати як «внутрішню гармонію» увійшли такі характеристики, як адаптивність, самоприйняття, емоційна комфортність, інтернальність та (з мінусом), фрустрація і тривожність.

Другим фактором виявилася професія, третім – поєднання уяви та інтуїції («свобода мислення»), четвертим – творче ставлення до професії. Мотиваційний конфлікт разом емоційно-негативними станами увійшов до п'ятого фактору. Шостим фактором стала агресивність, сьомим – емоційно-позитивні стани, восьмим – ескапізм та дев'ятим – освіта.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що зв'язок внутрішнього мотиваційного конфлікту з такими ознаками особистості як здатність до адаптації в соціальному середовищі, самоприйняття і наявність емоційної комфортності не підтвердилася. Проте обернений зв'язок цих же рис зі станами фрустрації і тривожності знайшов своє повне підтвердження. Тому можна стверджувати, що наявність мотиваційних конфліктів далеко не завжди свідчить про загальний стан внутрішньої конфліктності особистості, значно більший вплив на неї можуть мати інші фактори, як-от внутрішня гармонійність, професія та творче ставлення до неї, відсутність внутрішньої суперечливості, матеріальна забезпеченість, свобода і нестандартність мислення, можливо навіть – невисока здатність до співпереживання іншим людям (невисокий емоційний інтелект).

З точки зору психоаналізу отриманий результат виявився цілком закономірним, так як психоаналіз говорить саме про динамічні стани особистості, про енергію в розвитку. В даному ж випадку «Методика діагностики внутрішнього конфлікту» виявляється спрямованою більш на виявлення когнітивних уявлень, які далеко не завжди можуть відобразити

щось справді суттєве для людини (як-от краса природи і мистецтва), або виявляти і без того зрозумілі речі (цінність кохання, сімейного життя і здоров'я). До того ж значимими для людини ці уявлення будуть ставати лише в одному разі – тоді, коли зі сфери абстрактного мислення перейдуть в площину активної спрямованості, будуть мати відношення до її реальних потреб, будуть описувати її найближче, а не віддалене, майбутнє. З цієї точки зору можна припустити, що можливо така методика виявлення внутрішнього мотиваційного конфлікту більше підходить для діагностування людей, в яких цей конфлікт цінностей вже почав проявлятися на фізичному плані, у вигляді психосоматичних захворювань.

В загальному можна стверджувати, що психоаналітичний підхід, який приділяє основну увагу саме вторинним ознакам внутрішнього конфлікту, таким як наявність емоційно-негативних станів, наявність станів тривожності і фрустрації, або пов'язує їх з певними динамічними рисами особистості, такими як ригідність, виявився більш достовірним для опису внутрішніх конфліктів особистості, ніж підхід мотиваційний. Ймовірно це пов'язано з тим, що як це вже припускалося в теоретичній частині даного дослідження, він випускає з виду підсвідомі чинники поведінки людини – те, що нею не усвідомлюється, а тому й приховується від її уваги. І тільки тоді, коли ці суперечності набувають такого розмаху, що починають проявляти себе у вигляді психосоматичних захворювань, вони стають доступними для свідомого сприйняття.

Крім того, характерною ознакою внутрішніх конфліктів є те, що навіть усвідомлюючи саму проблему, майже завжди людина так і не усвідомлює іншу сторону такого конфлікту, яка через це й далі залишається від неї прихованою. А тому на практиці й виявляється більш доречним судити про наявність внутрішніх конфліктів за їх вторинними маркерами – наявністю станів тривожності і фрустрації. Чи принаймі – за самооцінкою людиною свого емоційного стану на даний момент.

Тому в загальному, якщо говорити про мотиваційний конфлікт, можна сказати що він ніяким чином не впливає на самопочуття особистості в тому разі, якщо не відображає дійсно суттєвих для неї чинників, не є проявом саме такої мотивації, яка напряду пов'язана не так з її когнітивними уявленнями, як з емоційно-вольовою сферою її діяльності. В такому разі саме емоційно-позитивні чи емоційно-негативні почуття й служать тими маркерами, які свідчать про можливу наявність в людини конфлікту в якійсь з частин її особистості. Тоді саме успішна соціально-психологічна адаптація людини й служить тим фактором, що зменшує рівень наявних в людини внутрішніх конфліктів, сприяє зниженню станів тривожності та фрустрації. А також сприяє розвитку в неї такої самооцінки власного психічного стану, який сприймається більше як емоційно-позитивний, ніж як емоційно-негативний. Такі ж креативні риси особистості як почуття гумору, творче мислення, творче ставлення до професії дозволяють більш творчо сприймати існуючі протиріччя в діяльності людини, оцінювати їх не як непереборні перешкоди, а як стимул для подальшого розвитку.

Але в основному для групи цілком успішних людей середнього віку, які не мають яскраво виражених проблем матеріального чи психосоматичного характеру набагато більше значення має вибір професії, творче ставлення до неї, наявність постійного заробітку, розвиток уяви та інтуїції, які стоять на другому місці після фактору гармонійності її внутрішніх відчуттів. В цьому сенсі варто говорити про те, що саме успішна соціально-психологічна адаптація особистості в суспільстві і є основним фактором успішності її внутрішнього самопочуття. На другому ж місці стоїть така її професійна діяльність, яка дає змогу реалізовувати їй свої прагнення і уявлення, розвивати в собі творчий підхід до професії, уявляти собі неіснуючі ще можливості і прогнозувати їхній майбутній розвиток.

Оригінальність мислення сприяє емоційно-позитивній оцінці наявних внутрішніх конфліктів, творче мислення сприяє успішній соціально-психологічній адаптації (адаптивності та самоприйняттю), а почуття гумору

знижує як тривожність, так і фрустрацію. В той же час така риса креативності як емоційність – навпаки, сприяє більшій вираженості цих станів.

Проведений комплексний аналіз даної проблеми, а також емпіричне дослідження дозволило зробити такі **висновки**:

В загальному висновку доводиться визнати, що походження внутрішніх конфліктів особистості ще й досі часто залишається незрозумілим, тому судити про них варто не за якимсь одиничним випадком чи невіршеним конфліктом, а за їх динамічним станом – співвідношенням того, скільки може переживати таких конфліктів людина в зовнішньому світі і наскільки довго вони будуть затримуватися в її внутрішніх уявленнях, наскільки глибоко вони будуть переживатися всередині, чи зможуть якимсь чином знайти своє вирішення. Ці динамічні характеристики внутрішніх конфліктів напряду залежать від успішної соціально-психологічної адаптації особистості в оточуючому середовищі, від її соціального статусу і професійної діяльності, від її емоційного сприйняття навколишньої дійсності. Але одна тільки креативність мислення не зможе вирішити всі внутрішні конфлікти особистості, а позитивне емоційне ставлення до своїх проблем теж не завжди можливе – особливо тоді, коли емоційний стан людини сам служить ознакою прихованого внутрішнього конфлікту, тобто є наслідком а не причиною.

Не завжди позитивним для вирішення внутрішніх конфліктів особистості є й прагнення переходити до більш значимих, екзистенційних цілей – часто це може або ще більше загострювати наявні стани тривожності, або навпаки – переводити систему цінностей людини в якийсь уявний, відірваний від реальності, віртуальний світ.

Тому основним для вирішення внутрішніх конфліктів особистості періоду дорослості слід визнати не так позитивність мислення саму по собі, як наявність сприятливого для людини соціального оточення, успішну професійну діяльність та своєчасність її розвитку. Період дорослості – час неперервних змін і росту, і в тих випадках, коли людина стикається з

непереборними для неї проблемами, вона може вирішувати їх як і „по горизонталі”, намагаючись розв’язувати існуючі протиріччя в тій системі координат, в якій живе, так і „по вертикалі” – або вирішуючи більш значимі проблеми переходячи до більш узагальнених цілей, або навпаки – проблеми, що йдуть з попередніх періодів життя. Вирішення суперечностей „по горизонталі” означатиме вміння розв’язувати конфлікти або за рахунок їх поділу на менші складові, або за рахунок їх поділу на часові відрізки (в один момент часу – одна проблема).

Таким чином, проблема внутрішніх конфліктів людини поступово переходить в проблему її особистісного розвитку, ставить питання щодо того, наскільки зрілою вона є. І фактично – це двосторонній процес, в якому немає причини і наслідку: бо як і внутрішні конфлікти є неодмінною умовою подальшого розвитку особистості, так і навпаки – вміння їх вирішувати і переживати стає ознакою повноцінної зрілої людини, свідчить про її вміння жити і не боятися життя. Тому по великому рахунку є тільки одна рекомендація для подолання внутрішніх конфліктів – розвиватися і змінюватися, здобувати життєвий досвід і осмислювати його, розширювати можливості свого мислення і не втрачати при цьому гумору. Тобто – по суті, не боятись ставати справжньою особистістю.

Рік виконання дипломної роботи - 2023 р.

Місце виконання - Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Дипломна робота містить 100 сторінок тексту, список літератури з 71 найменувань.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ МІЖОСОБИСТІСНИХ ТА ВНУТРІШНІХ КОНФЛІКТІВ ОСОБИСТОСТІ.....	10
1.1. Психологічний аналіз поняття «конфлікт» у психологічній літературі.....	10
1.2. Психологічні особливості та механізми інтрапсихічних конфліктів.....	19
1.3. Психологічні чинники виникнення внутрішніх конфліктів	37
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЧИННИКІВ ВИНИКНЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНФЛІКТУ ОСОБИСТОСТІ В ПЕРІОД ДОРОСЛОСТІ	47
2.1. Опис психодіагностичного інструментарію та процедури експериментального дослідження	47
2.2. Аналіз та інтерпретація результатів емпіричного дослідження...	54
РОЗДІЛ 3. ПРИКЛАДНИЙ АНАЛІЗ ПСИХОЛОГІЧНИХ УМОВ РОЗВ'ЯЗАННЯ ВНУТРІШНІХ КОНФЛІКТІВ ОСОБИСТОСТІ.....	73
3.1. Вміння розв'язувати протиріччя.....	73
3.2. Креативність мислення як чинник розв'язання конфліктів	82
3.3. Прогностичні здібності людини та здатність регулювати власну поведінку.....	84
ВИСНОВКИ.....	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	93
ДОДАТКИ	100

Ім'я користувача:
Анастасія Сухомлінова

ID перевірки:
1015984059

Дата перевірки:
26.10.2023 13:33:02 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
26.10.2023 13:53:33 EET

ID користувача:
100012861

Назва документа: Матюха

Кількість сторінок: 93 Кількість слів: 13773 Кількість символів: 101631 Розмір файлу: 685.42 KB ID файлу: 1015664668

23.6% Схожість

Найбільша схожість: 16.5% з Інтернет-джерелом (<https://jarch.donnu.edu.ua/article/download/11679/11554>)

17.9% Джерела з Інтернету

630

.....Сторінка 64.....

5.7% Джерела з Бібліотеки

9

.....Сторінка 71.....

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел